

ugotavljajo, da je brezposelnost dogodek, ki je sprva lahko zaznan kot neobvladljiv, zaradi dolgotrajnega neuspešnega iskanja zaposlitve in/ali pomanjkanja ustreznih veščin iskanja zaposlitve in veščin soočanja z brezposelnostjo pa tak na koncu tudi postane (predvsem kadar je splošna stopnja brezposelnosti visoka). Posameznik se skozi takšno izkušnjo nauči občutka nemoči, kar poslabša njegovo motivacijo za iskanje zaposlitve in ga vodi v nadaljnji krog neprijetnih občutkov. Tako ne presenečajo navedbe nekaterih avtorjev, kot so Baum in sodelavci (1986), O'Brien in Kabanoff (1979), Parnes in King (1977), Patton in Noller (1984), Tiffany in sodelavci (1970), da brezposelnost preusmerja posameznikov lokus nadzora navzven, kar najverjetneje vodi v občutek nemoči. Baum in sodelavci (1986) so ugotovili, da med brezposelnimi vztrajnost in prizadevanje za soočanje z brezposelnostjo sčasoma upadata, trajanje brezposelnosti pa se na račun tega povečuje. Koncept naučene nemoči tako lahko deloma pojasnjuje vztrajanje v zelo dolgotrajni brezposelnosti in osvetljuje razumevanje pojava histereze brezposelnosti.

9 ZAKLJUČKI

Pomembno vlogo pri soočanju z brezposelnostjo nosijo javni zavodi za zaposlovanje, zato je potrebno zavedanje, da je poleg ovir na trgu dela treba hkrati predvideti tudi posameznikovo tveganje za nastanek morebitnih težav na področju duševnega zdravja in neustrezno soočanje z brezposelnostjo. Zato je potrebno ponuditi podporo v čim krajšem času po nastanku brezposelnosti – najbolje že ob prvem srečanju s svetovalcem.

Kadar je pri posamezniku odkrito večje tveganje za nastanek dolgotrajne brezposelnosti, je hitro ukrepanje nujno, prav tako pa je treba zagotoviti ustrezno psihosocialno podporo, lahko tudi izven javnega zavoda. Iskalci zaposlitve se bodo lažje soočali z brezposelnostjo le, če so zagotovljeni ustrezni sistemski ukrepi. Eden od poskusov zagotavljanja ustrezne obravnave dolgotrajno brezposelnih so Priporočila Sveta Evrope za integracijo dolgotrajno brezposelnih na trg dela (The Council of the European Union, 2016), ki so bila sprejeta že v letu 2016 in se nanašajo na vse države članice EU. Hkrati pa OECD (2015) navaja še, da je dodatno pomoč iskalcem zaposlitve mogoče zagotoviti tudi z:

- uporabo ustreznih orodij za prepoznavanje morebitnih težav na področju duševnega zdravja že na prvem razgovoru pri svetovalcu,
- ustrezno usposobljenostjo svetovalcev za prepoznavanje težav na področju duševnega zdravja,

- sprejetjem jasnih smernic za delavce o ukrepih v primerih, ko se pojavijo težave,
- zagotavljanjem dostopa do običajnih ali posebnih storitev iskalcem zaposlitve z duševnimi težavami,
- izogibanjem oprostitev aktivnosti pri iskanju zaposlitve in
- prilagoditvijo postopkov svetovanja in ozaveščenostjo svetovalcev glede težav na področju duševnega zdravja.

Literatura

- Baum A, Fleming R, Reddy DM. Unemployment Stress: Loss of Control, Reactance and Learned Helplessness. *Social Science Medicine*. 1986; 22(5): 509–516. Doi: 10.1016/0277-9536(86)90016-X.
- Bolat S, Tiwari AK, Erdayi AU. Unemployment Hysteresis in the Eurozone Area: Evidences from Nonlinear Heterogeneous Panel Unit Root Test. *Applied Economics Letters*. 2014; 21(8): 536–540. Doi: 10.1080/13504851.2013.872755.
- Boyce C, Wood A, Brown G. The dark side of conscientiousness: Conscientious people experience greater drops in life satisfaction following unemployment. *Journal of Research in Personality*. 2010; 44(4): 535–539. Doi: 10.1016/j.jrp.2010.05.001.
- Cohn RM. The effect of employment status change on selfattitudes. *Social Psychology*. 1978; 41(2): 81–93. Doi: 10.2307/3033568.
- De Grip A, van Loo J, Sanders J. The Industry Employability Index: Taking account of supply and demand characteristics. *International labour review*. 2004; 143(3): 211–230. Doi: 10.1111/j.1564-913X.2004.tb00269.x.
- Dooley D, Catalano R. The epidemiology of economic stress. *American Journal of Community Psychology*. 1984; 12(4): 387–409. Doi: 10.1007/BF00896502.
- Eurostat. Employment and unemployment LFS. Dostopno na <https://ec.europa.eu/eurostat/web/lfs/data/database> (citirano 21. 8. 2019).
- Fritjof Krassel K, Lykke Sørensen K. Childhood and Early Labor Market Life - Cognitive and Non-cognitive Skills and Their Return to Labor Market Outcomes. København: KORA, Danish Institute for Local and Regional Government Research; 2015.
- Fugate M, Kinicki A, Ashforth B. Employability: A psychosocial construct, its dimensions and applications. *Journal of Vocational Behavior*. 2004; 65(1): 14–38. Doi: 10.1016/j.jvb.2003.10.005.
- Gazier B. *Employability: From theory to practice*. New Brunswick, London: Transaction publishers; 2001.
- Haralambos M, Holborn M. *Sociologija: Teme in pogledi*. 1. izd. (M. Makarovič et al., prev.) Ljubljana: DZS in Harper Collins Publishers; 1999.
- Heckman J, Stixrud J, Urzua S. The Effects of Cognitive and Noncognitive Abilities on Labor Market Outcomes and Social Behavior. *Journal of Labor Economics*. 2006; 24(3): 411–482. Doi: 10.1086/504455.

- Herrnstein R, Murray C. *The Bell Curve: Intelligence and Class Structure in American Life*. New York: Free Press; 1994.
- Jackson PR, Warr PB. Unemployment and psychological ill-health: The moderating role of duration and age. *Psychological Medicine*. 1984; 14(3): 605–614. Doi: 10.1017/S003329170001521X.
- Kajzer A. Histereza brezposelnosti in stagnacija zaposlenosti v obdobju transformacijskega okrevanja v Sloveniji. *IB revija*. 1997; 31(7-8): 3–10.
- Karsten P, Moser K. Unemployment impairs mental health: Meta-analysis. *Journal of Vocational Behavior*. 2009; 74(3): 264–282. Doi: 10.1016/j.jvb.2009.01.001.
- Kinicki AJ, Prussia RE, McKee-Ryan FM. A panel study of coping with involuntary job loss. *Academy of Management Journal*. 2000; 43(1): 90–100. Doi: 10.2307/1556388.
- Klein DC, Fencil-Morse E, Seligman MEP. Learned Helplessness, Depression, and the Attribution of Failure. *Journal of Personality and Social Psychology*. 1976; 33(5): 508–516. Doi: 10.1037/0022-3514.33.5.508.
- Kornelakis A. Balancing flexibility with security in organizations? Exploring the links between flexicurity and human resource development. *Human Resource Development Review*. 2014; 13(4): 398–412. Doi: 10.1177/1534484314543013.
- Kresal B. Reševanje brezposelnosti v slovenski zgodovini. V: Zaviršek D, Leskovšek V, ur. *Zgodovina socialnega dela v Sloveniji: med družbenimi gibanji in političnimi sistemi*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo; 2006: 103–123.
- Mansfield M. Flying to the moon: Reconsidering the British labour exchange system in the early twentieth century. *Labour History Review*. 2001; 66(1): 24–40. Doi: 10.3828/lhr.66.1.24.
- Melis A, Lüdekeuropean B. Registered unemployment (RU) compared with harmonised unemployed (LFS). Working Paper and Studies. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities; 2006.
- Miller WR, Seligman MEP. Depression and the Perception of Reinforcement. *Journal of Abnormal Psychology*. 1973; 82(1): 62–73. Doi: 10.1037/h0034954.
- OECD. *Fit Mind, Fit Job: From Evidence to Practice in Mental Health and Work, Mental Health and Work*. Paris: OECD Publishing; 2015. Dostopno na: <https://doi.org/10.1787/9789264228283-en> (citirano 21. 8. 2019).
- O'Brien GE, Kabanoff B. Comparison of Unemployed and Employed Workers on Values, Locus of Control and Health Variables. *Australian Psychologist*. 1979; 14(2): 143–154. Doi: 10.1080/00050067908260434.
- Parnes HS, King R. Middle-aged Job Losers. *Industrial Gerontology*. 1977; 4(2): 77–95.
- Patton W, Noller P. Unemployment and Youth: A Longitudinal Study. *Australian Journal of Psychology*. 1984; 36(3): 399–413. Doi: 10.1080/00049538408255320.
- Pelzer B, Schaffrath S, Vernaleken I. Coping with unemployment: the impact of unemployment on mental health, personality, and social interaction skills. *Work*. 2014; 48(2): 289–295. Doi: 0.3233/WOR-131626.
- The Council of the European Union. Council Recommendation of 15. February 2016 on the integration of the long-term unemployed into the labour market. *Official Journal of the European Union*. 2016.

- Tiffany DW, Cowan JR, Tiffany PM. *The Unemployed: A Socio-psychological Portrait*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall; 1970.
- Turner JB. Economic context and the health effects of unemployment. *Journal of Health and Social Behavior*. 1995; 36(3): 213–229. Doi: 10.2307/2137339.
- Uysal S, Pohlmeier W. Unemployment duration and personality. *Journal of Economic Psychology*. 2011; 32(6): 980–992. Doi: 10.1016/j.joep.2011.03.008.
- Van Hoye G, Lootens H. Coping with unemployment: Personality, role demands, and time structure. *Journal of Vocational Behavior*. 2013; 82(2): 85–95. Doi: 10.1016/j.jvb.2013.01.004.
- Viinikanen J, Kokko K. Personality traits and unemployment: Evidence from longitudinal data. *Journal of Economic Psychology*. 2012; 33(6): 1204–1222. Doi: 10.1016/j.joep.2012.09.001.
- Warr P. Work and unemployment. In: Drenth PJD, Thierry H, Willems PJ. *Handbook of Work and Organizational Psychology*. London: Wiley; 1983.
- Winfield P, Bishop R, Porter K. *Core Management for HR students and practitioners*. 2. izd. Oxford: Butterworth-Heinemann; 2004.
- Zavod RS za zaposlovanje. Trg dela v številkah. Dostopno na: https://www.ess.gov.si/trg_dela/trg_dela_v_stevilkah (citirano 21. 8. 2019).